

№ 25 (846)
Ліпень 2021 года

Краязнаўчая газета

Выдаецца з красавіка 2003 года

kazeta.by

bfk.by

У нумары:

- ☞ **Згадка: лёс паэта з Бярэзіншчыны Івана Маркевіча –** стар. 3
- ☞ **Талака: жыцці, абарваныя на ўзлёце –** стар. 4
- ☞ **Ушанаванне: памяці педагогаў Аляксандра Ільіна і Ларысы Панасюк –** стар. 6
- ☞ **Фалерыстыка: 400-годдзю надання Оршы магдэбургскага права –** стар. 7

Пацвярджэнне выключнасці і індывідуальнасці кожнай бібліятэкі

Прафесійны рэспубліканскі конкурс «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» – не толькі развіццё айчынай культуры, прапаганда яе здабыткаў, збіранне і распаўсюджванне фальклорна-этнографічнай спадчыны, але і выдатная магчымасць выявіць найлепшыя ў сваёй справе бібліятэкі, стымуляваць удзельнікаў конкурсу імкнуцца да вяршыняў бібліятэчнага майстэрства.

14 мая ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі былі падведзены вынікі чарговага XXIX рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Звычайна ён праводзіцца ў два этапы (абласны і рэспубліканскі) па чатырох намінацыях: «За пошукавую і даследчую працу», «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем», «За падтрымку і развіццё чытання», «За навацы ў сферы бібліятэчнай справы». Спа-

чатку пераможцаў вызначылі па абласцях, і толькі пасля конкурсных працы ацаніла рэспубліканскае журы.

Сёлета за званне найлепшых змагаліся 34 публічныя бібліятэкі: 15 цэнтральных і 19 бібліятэк-філіялаў, у тым ліку 2 дзіцячыя, 17 гарпасялковых і сельскіх.

У складзе журы былі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаванай сістэмы публічных бібліятэк Мінска. Дыпламамі першай, другой і трэцяй ступеня адзначаныя 24 публічныя бібліятэкі, 5 бібліятэк прадставіла журы да заахвочвання.

Год ад года бібліятэкі дэманструюць усё больш высокі інфарматыўны ўзровень, культуру падачы матэрыялаў. Практична кожная конкурсная праца змяшчала ўласныя распрацоўкі (праграмы, праекты), рэкламную і інфармацыйную прадукцыю; суправаджалася электроннымі прэзентацыямі, відэаматэрыяламі, гульнявымі праграмамі, сцэнарыямі і г.д. Вельмі ўразіў членаў журы высокі мастацкі ўзровень працаў.

(Працяг на стар. 5)

У Клімавічах прайшоў XIX Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці «Залатая пчолка»

Падрабязней чытайце на стар. 4

Простыя дзеясловы

Рэдакцыя і рэдкалегія «Краязнаўчай газеты» вітаюць у новым паўгоддзі падпісчыкаў і чытачоў (а досвед паказвае, што апошніх нямала, бо выпісаную газету ў музей, школу ці бібліятэку чытаюць некалькі чалавек). Радыя як сталым, так і новым падпісчыкам, якія, спадзяемся, з часам стануць сталымі, стануць часткаю нашай даволі немалой краязнаўчай сябрыны.

Звяртаючыся да сполкі «Краязнаўцы Беларусі» ў Фэйсбуку, мы казалі, што час перайсці ад *Слова да ДзеяСлова*. І сапраўды. Апошнім часам шмат кажам пра любоў да Беларусі ў цэлым і да роднага куточка, які нарадзіў і ўзгадаваў, чым ад многіх, як важна ведаць свой радавод, гісторыю Бацькаўшчыны, родную беларускую мову, традыцыі продкаў. Пастаянна чым захопленыя водгукі пра важнасць выдання «Краязнаўчай газеты», пра неабходнасць яе захавання. Але наклад заставаўся на ранейшым узроўні. Для нас ужо звычайнае тлумачэнне кшталту: «Дарага, таму не выпускаю, але – я пастаянна чытаю газету ў бібліятэцы». Дарагія нашы сябры! Мы ўзячыны, што ў такі няпросты час, калі, бывае, бракуе фінансаў, вы знаходзіце спосабы, каб чытаць «Краязнаўчую газету», знаходзіце час на напісанне нататак, допісаў, артыкулаў у «КГ»... Якія мы імкнемся надрукаваць. Але не забывайцеся, калі ласка, што газета жыве за кошт падпіскі. Таму і кажам, што неабходна пераходзіць ад *Слова* (прыязнасці, падтрымкі, захаплення) да *ДзеяСлова* – завітаць на пошту і аформіць падпіску. Дарчы дадаць, на сайце belpressa.by можна аформіць падпіску на электронны варыянт газеты (калі некаму зручней чытаць у фармаце pdf, а не папяровы асобнік).

Са свайго ж боку мы хочам запэўніць, што пастараемся апраўдаць надзеі кожнага падпісчыка на цікавае, спазнавальнае, спацігальнае, карыснае душы і духу чытанне. Каб у кожным нумары «КГ» кожны чытач знаходзіў штосьці блізкае яму (разумеам, што ў

розных людзей свае зацікаўленні, падыходы, прыярытэты, таму дагадзіць адразу і цалкам усім адначасова немагчыма – будзем імкнуцца, каб хаця нешта для розных людзей у кожным нумары было).

Неацэнная тут дапамога кожнага з вас. У газеце ёсць рубрыка «Нам пра нас». Дасылайце свае развагі пра газету, выказвайце заўвагі, прапаноўвайце свае тэмы і варыянты вырашэння канкрэтнай праблемы. Вядома ж, чакаем пісьмы і ад даўніх нашых сяброў, і ад новых падпісчыкаў. Наша сябрына немалая, але мы можам быць знаёмыя асабіста. І пра кожнага на старонках газеты распавесці іншым чытачам ва ўсіх куточках нашай краіны. Разам будзем рабіць нашу з вамі «Краязнаўчую газету!» Бо чым большае кола падпісчыкаў і чытачоў, тым большае кола тэмаў мы можам абмеркаваць, тым большую колькасць пытанняў мы здольныя вырашыць.

Яшчэ хочацца сказаць колькі словаў тым, хто прывыкаў чытаць газету ў бібліятэцы. Гэтая падпісная кампанія паказала, што ведамасная падпіска змяняецца. І зусім не праз адсутнасць цікавасці да газеты ў чытачоў. Тычыцца гэта не толькі «Краязнаўчай газеты». Прычына: брак грошай. Музеі, бібліятэкі і аналагічныя ўстановы мусяць выбраць, што выісаць на невялікія адпущаныя на падпіску сродкі. Каб не застацца самім без упадабанай газеты, не пакінуць без яе сваіх землякоў, сяброў, бабыцца такое выйсце: выпісаць «КГ» індывідуальна, або талакою, у складчыну, ці па чарзе. Тым больш – скончылася ўсяго толькі падпіска на паўгоддзе. А да 25 чысла любога месяца можна падпісацца на наступныя. Не страчвайце гэтую магчымасць, калі хто не аформіў падпіску.

Будзем сустракацца, сябры, абмяркуюцца, спрачацца, шукаць адказы, дзельца знойдзенай інфармацыі. Новае паўгоддзе стартвала, каб мацаваць і шырыць сябрыну.

Уладзімір ПУЧЫНСКІ

Удзячыце добраўлад

Напростае фінансавое становішча ГА «Беларускі фонд культуры» і «Краязнаўчай газеты», якую выдае фонд, змушае нас час ад часу звяртацца да сяброў, калегаў і проста неабякавых асобаў з просьбамі аб матэрыяльнай дапамозе.

Мы ўдзячныя ўсім, хто адгукнуўся цягам чэрвеня. Тут да месца нагадаць, што ў сувязі з зменамі заканадаўства ўзрос памер арэнднай платы для БФК і падобных арганізацый краіны. Не ўдаючыся ў падрабязнасці, зазначым, што цягам найбліжэйшага часу мы мусім заплаціць звыш 1600 рублёў. Некаму такая сума можа падасца і невялікаю. Але паколькі ў БФК няма крыніцаў прыбытку, а выданне «Краязнаўчай газеты» ледзьве пакрывае затраты на друк, экспедыраванне і невялікія заробкі тром супрацоўнікам, якія робяць газету, то праблематычным было б павелічэнне нават і на 200 – 300 рублёў.

Таму фонд культуры з удзячнасцю прымае ахвяраванні ад неабякавых людзей. Сёння назавем тых, хто падставіў плячо ў мінулым месяцы. Перш за ўсё, сябрам Рады і нашым актывістам фонду культуры:

Анатоліу Бутэвічу,
Тадэвушу Стружэцкаму,
Уладзіміру Гілепу,
Аляксандру Калініну,
Мікалаю Козенку,
Леаніду Бароўскаму,
Францу Жылку,
Вячаславу Калацэю,
Галіне Дзягілевай,
Валерыю і Але Губарэвічам,
а таксама іншым ахвярадаўцам, частка з якіх не пазначыла свае імяны, таму назавем так, як прыйшла інфармацыя да нас:

Сяргею Рыгоравічу Юнчыцу, А.С. Ліпскаму (пералічыў двойчы), А.А. Толстыку, Вікторыі Цуцанінай, Іванову, В.А. Шклярк, Маріне Віктаровне Ярошук, Зінаідзе Віктараўне Прасаловіч.

Шчыра ўдзячныя ўсім і кожнаму! Разам мы зможам адолець розныя выпрабаванні!

Для тых жа, хто таксама хацеў бы дапамагчы Беларускаму фонду культуры, падаем варыянты, як гэта можна зрабіць.

Па-першае, грошы можна пералічыць (з пазнакаю «Ахвяраванне») у любым банку на рахунак БФК: BY81BLBVB30150100081886001001, г. Мінск, ОАО «Белінвестбанк», дырэкцыя по г. Мінску, код BLBVBV2X, УНП 100081886 (ахвяраванне або падтрымка «Краязнаўчай газеты» ці БФК).

Грошы можна пералічыць і праз АРІП. Для гэтага трэба:

1. Выбраць: Пункт «Система «Расчёт» (ЕРІП) Благотворительность, общественные объединения Просветительские, культурно-досуговые Белорусский фонд культуры Пожертвование.
2. Выбраць паслугу, што аплачваецца: Пожертвование.
3. Для аплатаў паслугі Пожертвование ўвадзіце свае прозвішча, імя, імя па бацьку.
4. Праверыць карэктнасць інфармацыі.
5. Ажыццявіць плацёж.

Калі Вы ажыццяўляеце плацёж у касе банка, калі ласка, паведаміце касіру аб неабходнасці правядзення плацяжу праз сістэму «Расчёт» (ЕРІП).

Выканкам Беларускага фонду культуры, рэдакцыя «Краязнаўчай газеты»

Чуды роднай прыроды

Чытачы Альхоўскай сельскай бібліятэкі вельмі любяць прыроду і стараюцца аберагаць яе. А нядаўна ўдзельнікі аматарскага аб'яднання «Жывіца» разам з бібліятэкарам Юліяй Заруба перанеслі сваю экскурсію «Чуды прыроды» з бібліятэчных сценаў на ўлонне прыроды. Яны чыталі экалагічныя казкі, адказвалі на пытанні віктарыны і спявалі. Пасля бібліятэкар паказала выхаванцам розныя віды раслінаў, кветак. Прысутныя таксама пазнаёміліся з рэдкімі відамі насякомых, а некаторых нават змаглі патрымаць у руках. Занятыя дапамаглі дзецям і падлеткам спазнаць прыроду, навучыцца бацьчы прыгажосць у дробязях, шанаваць кожнае дрэўца і кветку.

Вольга ЗАЯНЧОЎСКАЯ, бібліятэкар па сувязях з грамадскаю адрэала бібліятэчнага маркетынгу Астравецкай раённай бібліятэкі

На тым тыдні...

Ратуемся спадчынай

✓ **16 чэрвеня** ў Мінску ў Доме дружбы адбылася **літаратурная сустрэча, прысвечаная 180-годдзю з дня нараджэння Элізы Ажэшкі**, арганізаваная Таварыствам дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і Таварыствам «Беларусь – Польшча». Вядучым быў знаўца і перакладчык твораў Э. Ажэшкі на беларускую мову, пісьменнік і намеснік старшыні Беларускага фонду культуры Анатоль Бутэвіч. На сустрэчы выступілі і прачыталі ўрыўкі з твораў Э. Ажэшкі народная артыстка Беларусі Марыя Захарэвіч і артыст Алег Вінярскі, а таксама старшыня

фонду культуры Тадэвуш Стружэцкі. Удалым дапаўненнем літаратурнай сустрэчы стала цікавая музычная праграма.

✓ У доме Якуба Коласа часта гучала музыка – народны паэт вельмі яе любіў, добра граў на скрыпцы і спяваў, слухаў па радыё народныя мелодыі і царкоўныя спевы. Мела прыгожы голас і Марыя Дзмітрыёўна, жонка пісьменніка. А для ўнукаў паэта набылі раяль. **23 чэрвеня** ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа ў межах праекта «Кватэрнік у дзядзкі Якуба» адбыўся творчы вечар «**У Дворыку Дома Коласа**». Слухаючы стара-

аформленая на вялікіх кроплях. З яе ўніз звісаюць іншыя кропелькі, што трымаюць кнігі. Унізе, пад прамяністым сонейкам, размясціліся астатнія кнігі. Уся канструкцыя вельмі яркая і робіць кнігі загадкавымі, прыцягальнымі. Дзеці ж з задавальненнем трапляюць пад «кніжны дождж», каб выбраць што-небудзь цікавае пачытаць.

✓ **29 чэрвеня** ў межах згаданага вышэй праекта «Кватэрнік у дзядзкі Якуба» мінскі тэатр «Тэрыторыя мюзікла» прадставіла свой прэм'ерны спектакль – мюзікл-пасцэнка «Фігара» паводле п'есы П'ера-Агюстэна Карона дэ Бамаршэ. У тэатры прэм'ера запланаваная на 28 ліпеня. Рэжысёр-пастаноўчык Анастасія Грыненка заяўляе: такога «Фігара» вы яшчэ не бачылі. Прысутныя пабачылі сцэны са спектакля ў выкананні артыстаў тэатра Арцёма Пінчука, Ксеніі Харашкевіч, лаўрэатаў міжнародных конкурсаў Ілоны Казакевіч, Дзмітрыя Якубовіча, Дзяніса Нямцова і іншых.

✓ **31 па 9 ліпеня** ў сталічнай арт-галерэі «АРТ ФАБРИКА» прайшла персанальная выстава Уладзіміра Кандрусевіча «**Opus Magnum**» і прэзентацыя пластычнага спектакля паводле працы мастака. Адрпаўно кропкай у працы над харэаграфічным перформансам для міжнароднай каманды аўтарамі сталі сюррэалістычныя светлы, створаныя мастаком. Ідэя сімбіёзу жывапісу, музыкі і танца належыць грузінскаму рэжысёру Тэклі Гелбахіані. Над харэаграфічным перформансам працаваў беларускі балетмайстар Сяргей Мікель, а музычную аснову напісаў грузінскі кампазітар, уладальнік мноства ўзнагародаў у галіне кінематаграфіі Давід (Дата) Еўгенідзе. Поўнафарматная прэм'ера пластычнага спектакля «Opus Magnum» запланаваная на сёлетнюю восень і ўвойдзе ў рэпертуар беларускага тэатра «НомоCosmos».

✓ У Інфармацыйна-выставачным цэнтры Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Бе-

ларусі **2 ліпеня** прайшло адкрыццё часовай экспазіцыі «**Нас разлучыў няўмольны лёс...**», прысвечанай Юрыю Міцкевічу, сярэдніку сыну Якуба Коласа, які прапаў без звестак у першыя месяцы вайны.

Трагічны лёс Юрыя назаўсёды стаў болей душой яго родных. У дзённіку «Гаворыць Клязьма» ў 1944 г. Якуб Колас пісаў: «30/IV. Юрка, Юрачка – загінуў ты бясследна. І мы не ведаем твайго лёсу. А як ты перажываў з таго дня, калі вайна, пажар Мінска разлучылі нас. І не ведалі мы, што разлучыліся навекі!»

Георгій (Юрыі) Міцкевіч нарадзіўся 1 мая 1917 г. У 1935 – 1937 гг. вучыўся на геолага-геаграфічным факультэце БДУ, пасля каля года працуваў на геалагічным факультэце Ленінградскага дзяржаўнага ўніверсітэта, потым вярнуўся ў Мінск і закончыў географічны факультэт БДУ (1940). У 1940 г. прызваны на вайсковую службу і праходзіў яе пад Беластокам (тады ў складзе БССР). На пачатку Вялікай Айчыннай вайны яфрэйтар Ю. Міцкевіч знаходзіўся ў Мінску на саборніцтвах па стэндавай стральбе. Удзельнічаў у абароне Смаленска. Загінуў у баях пад Вязьмай (верагодна) увосень 1941 г.

Жыццёвы шлях Ю. Міцкевіча раскрываецца праз фотаздымкі, успаміны, дакументы, ліставанне з роднымі. Фотаздымкі паказваюць Юрку ў асяродку сваёй сям'і, а таксама сяброў і аднакурснікаў. Свае перажыванні аб лёсе сына Якуб Колас перадаў у радках паэмы «Рыбакова хата», а Міхась Міцкевіч болей аб страце любімага брата, якую пранёс праз доўгія гады, пакінуў ва ўспамінах пад назвай «Ліст наўздагон». У наш час паэт Мікола Мятліцкі напісаў паэму «Апалены золак. Вяртанне Юркі Міцкевіча», прысвечаную трагічнаму лёсу сына Песняра.

Скарыстаныя паведамленні Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі, Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа, арт-галерэі «АРТ ФАБРИКА» (Мінск), Зэльвенскай раённай бібліятэкі, уласная інфармацыя

М. Захарэвіч, А. Бутэвіч і А. Вінярскі пад час сустрэчы

даўнія і сучасныя раманы пад гітару ў выкананні спевачка Віктара Шабуні, кожны гоць Дома Коласа ўзгадаў нешта сваё, запаветнае. В. Шабуня – вядомы ў Беларусі артыст, вядучы майстар сцэны, у Беларускай дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры сыграў блізу 40 роляў.

✓ Каб кнігі прываблівалі дзяцей, бібліятэкары Зэльвеншчыны афармляюць розныя цікавыя выставы. Напрыклад, у Елкаўскай сельскай бібліятэцы можна апынуцца пад «кніжным дажджам». Выстава-акцыя «**Кніжны дождж**» стварае ілюзію чараўніцтва, бо кнігі на ёй размешчаныя... пад вялікім парасонам. Назва

Здароўе цела і душы

Сёлета ў Карэлічах Тыдзень моладзі пад дывізам «Час выбраў нас!» пачаўся 21 чэрвеня Днём спорту. Супрацоўнікі раённай бібліятэкі ўзялі ўдзел у велапрабегу «Ад помніка да помніка» і ўсклалі кветкі, а потым па маршруце бібліобуса № 1 Вялікія Тупалы – Руднікі наведалі кожны помнік і хвілінай маўчаньня ўшанавалі тых, хто аддаў сваё жыццё за мірнае неба і шчаслівае дзяцінства. Назаўтра супрацоўнікі кожнай бібліятэкі прынялі ўдзел у мітыngu, што адбылося а 4 гадзіне раніцы... А ў фае Карэліцкага райвыканкама арганізавалі выязную кніжную выставу «1941: Трагедія, героізм, памяць».

У Дзень маладой сям'і (23 чэрвеня) пад час мерапрыемства прыйшлі да

высноваў, што «Дружная сям'я – залог будучыні» і «Усё пачынаецца з сям'і». 24 чэрвеня (Дзень дабрыві) з падарункамі і з ляльным тэатрам «Васілёк» раённай бібліятэкі завіталі да выхаванцаў сацыяльна-педагагічнага цэнтру Карэліцкага раёна ў аграгарадку Палужжа. А ў Дзень здароўя – 26 чэрвеня – узялі ўдзел у рэгіянальным моладзе-

вым орен-air-фестывалі «Freindship».

А кожны аўторак і сераду на дзіцячых пляцоўках каля бібліятэк ладзяцца цікавыя гульнявыя праграмы, курсы, крыжаванкі, каб летні адпачынак быў не толькі вя-сёлым, але і карысным.

*Наталля КАЗАРЭЗ,
метадыст Карэліцкай
раённай бібліятэкі*

Летняя вандроўка «Экватара»

У Гудзевіцкай сельскай бібліятэцы, філіяле Мастоўскай раённай бібліятэкі, адбылася сустрэча з удзельнікамі літаратурнага клуба «Экватар», які ўзначальвае паэт, празаік, публіцыст, журналіст Вячаслаў Корбут. Разам з ім бібліятэку наведалі паэт, празаік, перакладчык, журналіст Інга Вінарская і паэт, журналіст, член Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза пісьмennisкаў Беларусі Тамара Мазур. Прысутнічаў на імпрэзе наш зямляк, член Гродзенскага абласнога аддзялення СПБ паэт Мікалай Іванюк, які і арганізаваў мерапрыемства для аматарскага аб'яднання «Залаты ўзрост» і актыўных чытачоў бібліятэкі.

Госці расказалі пра дзейнасць літаратурнага клуба «Экватар», прачыталі вершы і байкі. Т. Мазур пазнаёміла са сваёй новай кнігай «Скідляне. Скідельчане». З задавальненнем чытачы бібліятэкі слухалі новыя творы Мікалая Пятровіча. На памяць аб сустрэчы госці падарылі бібліятэцы свае кнігі.

*Валянціна ПРОНЬКА,
бібліятэкар Гудзевіцкай
сельскай бібліятэкі, Мастоўскі раён*

пры сустрэчы, па тэлефоне або праз электронную пошту.

Ілюстрацыі. Малюнкi, рысункi, фотаздымкi павiнны быць захаваныя ў фармаце .jpg (.jpeg) або .tiff. Пажадана 300 кропак на цалю (dpi), дапускаецца не меней за 1920, мінімум 1600 пікселяў па большым баку, ці памерам не менш за 500 кілабайт. Лепш за ўсё дасылаць арыгінал фотаздымка, не апрацаваны ў старонніх праграмах (Photoshop, FastStone і падобныя). Ілюстрацыі не трэба устаўляць у тэкставы дакумент, а прымацоўваць асобна або архіваваць некалькі фота (малюнкаў) і прымацоўваць да пісьма архіў. Не забывайцеся пазначыць, на якой ілюстрацыі хто або што адлюстраваны. Калі ёсць магчымасць, пазначайце аўтарства здымка або малюнка, рысунка (або крыніцу іх паходжання).

Што ж да фота на паперы, то не дасылайце, калі ласка, ксеракопіі ілюстрацыяў.

Просім сяброў звярнуць увагу на гэтыя просьбы і рэкамендацыі пры супрацоўніцтве з рэдакцыяй «Краязнаўчай газеты». Спадзяемся, нашыя стасункі будуць плённымі і зычлівымі.

Будзем разам рабіць нашу з вамі «Краязнаўчую газету»!

У космас з... бібліятэкі

Шумна і весела прайшла напрыканцы чэрвеня ў Астравецкай дзіцячай бібліятэцы бібліяноч-2021 «Бібліятэка на ўсе 100». Сёлета яна была прысвечаная касмічнай тэме. Але каб знайсці сваю зорку, дзецям неабходна было прайсці краязнаўчую квэст-гульнію «Я тут жыву», творчую майстэрню «Казачныя ўзоры», бібліятэчную варажбу «Кніга, падкажы...», конкурс малюнкаў «Казачная палітра», студыю «Тып-топ». Самай жа папулярнай стала гульня-блуканне «Касмічны лабірынт».

Інтэлектуальныя спаборніцтвы чаргаваліся з рухомымі гульнямі і танцамі.

*Вольга ТВАРАГАЛЬ,
загадчык бібліятэчнага маркетынгу
Астравецкай раённай бібліятэкі*

Паэтычная ніва магла закаласіцца шчодро

Сёлета споўнілася 85 гадоў з дня нараджэння паэта Івана Маркевіча.

Нарадзіўся ён 15 чэрвеня 1936 года ў вёсцы Восава Бярэзінскага раёна. Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, ён, як кажуць, хадзіў пехатою пад стол, але дзіцячыя вочы заўважалі ўсё – і слёзы маці, і акопны дым, і горчы зямлі з яе гаркавым пахам. І вось праз некалькі гадоў пасля перажытага малады паэт і журналіст І. Маркевіч, прыгадваючы сваё недалёкае дзяцінства, піша вершы, прасякнутыя бо-лем ваеннага ліхалецця, успамінае сваіх сяброў, якія не сталі дарослымі, першыя цяжкія пасляваенныя гады, з вялікай цеплынёй і пранікнёнасцю гаворыць пра цяжкі лёс маці.

Хлопец рана застаўся без бацькі і паколькі быў адзіным сынам у сям'і, то з ранняга дзяцінства спазнаў нялёгкую працу сельяніна. Марыў стаць аграромам і пасля заканчэння Ляжынскай школы ў 1956 годзе паступаў у Беларускую сельскагаспадарчую акадэмію, але хвароба перашкодзіла вучобе. Працаваў брыгадырам жывёлагадоўлі ў саўгасе «Уша», пасля быў абраны старшынёй Ушанскага сельскага Савета, потым займаў пасаду старшыні рабочага камітэта і старшыні райкама прафсаюзаў сельскай гаспадаркі і нарыхтовак.

Пачатак журналісцкай дзейнасці азначаны 1963 годам. Спачатку Іван Мікалаевіч супрацоўнічаў у чэрвеньскай райгазете «Уперад», а калі ў 1965 годзе быў адноўлены Бярэзінскі раён, – у раённай газете «Сцяг Леніна», дзе друкаваліся яго нарысы, рэпартажы пра жыццё і працу бярэзінцаў і, вядома, вершы. Працуючы ў раённай газете, ён адначасова вучыцца на фiлфаку ВДУ. Вучобу скончыў паспяхова, а ў 1973-м стаў супрацоўнікам рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва». У гэтым жа годзе выйшаў

і першы зборнік паэта «Камандзіроўка». Да гэтага часу вершы нашага зямляка друкаваліся ўжо ў шматлікіх рэспубліканскіх часопісах: «Маладосць», «Беларусь», «Работніца і сялянка», «Польмя», а таксама ў рэспубліканскіх газетах.

Іван Мікалаевіч любіў людзей, прыроду, яе характыво, быў шчырым, адданым сябрам, а таксама заўзятым рыбалавам і паляўнічым. Амаль у кожным яго вершы можна сустрэць радкі аб незабытых спежках маленства, аб родных краявідах.

Жыццё Івана Мікалаевіча абарвалася 14 верасня 1981 года. Яму было ўсяго 45 гадоў. У 1984 годзе пабачыў свет другі, пямяротны зборнік яго вершаў – «Васілікі». Літаратурная спадчына яго невялікая, але тое, што ён пакінуў пасля сябе, сведчыць, што гэта быў шчыры, адкрытай душой чалавек, улюбёны ў родную старонку.

Жонка паэта Марыя Мікалаевна перадала нашай бібліятэцы архіў мужа. Тут сабраныя вершы і апавяданні, рэцэнзіі на яго творы беларускіх літаратараў, на сярэдзіне абрываецца цікавая аповесць... Шмат чаго не паспелі здзяйсніць наш таленавіты зямляк, чыя паэтычная ніва магла закаласіцца густа і шчодро...

*Марыяна СТАБРОЎСКАЯ,
бібліяграф Бярэзінскай
цэнтральнай раённай бібліятэкі*

Рэдкалегія і рэдакцыя «Краязнаўчай газеты» шчыра ўдзячная нашым чытачам і аўтарам за ўвагу да нашага выдання. Але, на жаль, часам бываюць прыкрыя выпадкі, што ўскладняюць падрыхтоўку артыкула ды ілюстрацыяў да друку. На гэта і хочацца звярнуць увагу сяброў.

Тэкст. Артыкул або нататка павінны быць набраны ў тэкставым рэдактары Microsoft Word, захаваныя ў фармаце .rtf, як варыянт – .doc, але не .docx (на жаль, гэты фармат на сёння дае найбольшую колькасць памылак з-за збоў). Вядома, могуць быць і іншыя тэкставыя рэдактары (да прыкладу, бясплатны AbiWord або OpenOffice ды падобныя), але абавязковая умова – захоўваць у фармаце .rtf. Шрыфт (гарнітура, памер, іншыя параметры, а таксама абзацныя водступы) можа быць абраны самастойна (мы прапануем Arial, 13 пунктаў, паўтара інтэрвала, водступ 1,25 см).

Пазначайце па магчымасці поўнаасцю імяны і прозвішчы асобаў, згаданых у тэксце, расшыфруйце ініцыялы аўтара артыкула, а таксама абрэвіятуры і скарачэнні.

Газета друкуе матэрыялы на беларускай мове; рэдакцыя перакладае тэксты ў крайніх выпадках, загадаў агавораныя

Талака за гістарычнае і культурнае адзінства

Пра нясцерпны боль вайны

«Вечная памяць душы» – так называлася мерапрыемства, што адбылося 22 чэрвеня ў Салігорскім краязнаўчым музеі, арганізаванае літаратурным аб'яднаннем «Акцэнт», Салігорскай раённай бібліятэкай сумесна з супрацоўнікамі музея і кіраўніком праекта «Моладзь за захаванне духоўнай культуры і традыцый у сям'і» Антонам Гапановічам. Галоўнымі гасцямі на мерапрыемстве, прысвечаным сумнай даце, – 80-годдзю ад пачатку Вялікай Айчыннай вайны – сталі вучні 7-х і 8-х класаў дзіцячага аздараўленчага летніка СШ № 3 Салігорска.

Сябры літаратурнага аб'яднання Валяціна Акулёнак, Алена Разумоўская, Лідзія Чакрыжова, Леанід Агарышаў і аўтар гэтых радкоў прачыталі свае вершы аб вайнных падзеях, аб вялікай любові да Радзімы і жанчыне-маці, якая праводзіла сваіх сыноў і дачок на

абарону Айчыны, аб павазе да слаўных старонак мінулага. Гучалі таксама песні ваеннай пары. Асабліва кранула сэрцы прысутных песня «Вставай, страна огромная», што заклікала людзей на смяротны бой за Радзіму, каб мы сёння маглі жыць у мірнай вольнай краіне. Галоўнае – даніць тое, што маем, памятаць, якой была цана за мір і спакой.

Яркім быў і зварот да малых гараджанаў А. Гапановіча, у якім ён не толькі раскажаў вучням аб вечных чалавечых каштоўнасцях, аб павазе да памяці тых, хто цаной асабістага жыцця здабываў той мір, у якім мы сёння жывем, але і правёў сваё выступленне ў форме дыялогу з вучнямі.

Хачу прапанаваць чытачам газеты адзін з твораў, што прагучаў пад час сустрэчы.

*Валяціна БАБКО-АЛЯШКЕВІЧ,
удзельнік літаратурнага
аб'яднання «Акцэнт»,
г. Салігорск*

Вайна ўзрост не разбірае

Нясцерпны боль замацаваўся ў сэрцы,
Нясцерпны жаль атручвае сьвядомасць.
Гарачы вечер задзімае смецце
Ў дзіцячы твар, нязвыкла нерухома.
Каля дзіця – самотная жанчына,
Далонь яго да вуснаў прыціскае,

Усё глядзіць пяшчотнымі вачыма,
Яго імя нястомна паўтарае.
Дарма! Далонь дзіцяці халадзе,
Жыццё ў пясок па кроплях выцякае.
Жанчыны позірк быццам камянее...
Вайна – яна ўзрост не разбірае.

*Валяціна АКУЛЁНАК,
г. Салігорск*

«Залатая пчолка» яднае дарослых і дзяцей

Заўсёды прыемна даведацца, што нашыя землякі-клімаўчане дасягаюць вышніх у сваёй дзейнасці. Сярод іх, хто некалі пакінуў родны горад і цяпер займае па-за яго межамі адказную пасаду, – Аляксандр Глуздоў. Ён начальнік аддзела традыцыйнага мастацтва Магілёўскага метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветнай работы і вядучы на XIX Міжнародным фестывалі дзіцячай творчасці «Залатая пчолка», што адбыўся ў Клімавічах чарговы раз сёлета.

Мы сустрэліся з ім і папрасілі падзяліцца ўражаннямі аб гэтым знакавым для раёна, вобласці, ды і ўсёй Беларусі, культурным мерапрыемстве, бо яго ўдзельнікамі былі маладзья выканаўцы з сямі краінаў: Беларусі і Расіі, Арменіі і Малдовы, Узбекістана і Кыргызстана, а таксама Сербіі.

– Аляксандр Мікалаевіч, відаць, уражання ў Вас ад фестывалю засталіся толькі самыя добрыя?

– Фестываль такога значэння і ўзроўню, на сваёй роднай зямлі, можа пакінуць толькі самыя добрыя ўражання. Тым больш, нашай «Залатой пчолцы» практычна няма аналагаў у краіне. Калі глядзіш на таленавітых дзяцей з нашай краіны і дзяцей з краінаў-удзельніцаў, толькі здзіўляешся іх імпэту, энергетыцы, сам быццам на «падараддзі».

– Вы прысутнічалі і на папярэднім фестывалі. Можна параўнаць гэтыя абодва форуму – мінулы і сёлетні.

– Падрыхтоўка да наступнага фестывалю пачынаецца адразу пасля завяршэння папярэдняга.

Кожны раз рэжысёрска-пастаноўчая група шуккае сваю «фішку» ў канцэрце адкрыцця. Сёлета такой асаблівасцю стаў канцэрт «Залотой бал». Прычым праведзены былі быў паводле ўсіх канонаў: з сымфанічнага аркестра Магілёўскага музычнага каледжа імя М.А. Рымскага-Корсакава на чале з выдатным дырыжорам Арцёмам Мельніковым, быў танцамайстар Ігар Шувалаў – адзін з найлепшых харэографу-пастаноўчыкаў краю з Магілёўскага каледжа мастацтваў, гучалі бальныя кампазіцыі, працавала зводная балетная група. Менавіта так, у фармаце балю, «Залатая пчолка» прымаля гасцей, і ўпэўнены, шыкоўна з гэтым справілася.

– Пад час усяго фестывалю Вы знаходзіліся на сцэне, а таму лепш за Вас ніхто не скажа аб глядач-клімаўчаных. Як яны сустракалі выступленні юных выканаўцаў, рэагавалі на іх?

– Выступаць у сваім родным горадзе асабліва адказна, тут твае родныя, блізкія, твае сябры, людзі, якія цябе ведаюць. Таму працуеш на максімуме. Нашыя клімаўчане – удзячныя глядачы. Асабліва прыемна, калі ўвесь гарадскі парк запоўнены. Сем'і гуляюць з дзеткамі, якія ўжо пачынаючы ад зімы пытаюцца ў бацькоў: «Калі "пчолка"?» Сёлета адна з найцікавейшых пліцовак працавала для дзяцей у парку – «Беларуская казка». Упэўнены, маленькія глядачы яе ацанілі. Наш горад – арганізатар фестывалю, і на гэты раз удзельнікаў, у тым ліку і

нас, прымалі вельмі добра, па-сяброўску, па-клімавіцку. Усе ў горадзе на гэты час нібы з'ядноўваюцца ў адну сям'ю, падтрымліваюць адно аднаго.

– На папярэднім фестывалі ў Клімавічах Вы чыталі са сцэны верш свайго бацькі, таксама чалавека творчага, журналіста і паэта Мікалая Глуздова. Згадваеце назву верша і асобныя радкі...

– Гэты быў адзін з самых прыемных, моцных момантаў не толькі фестывалю, але і сапраўдных памятных момантаў у маім жыцці.

Ідэя ўзнікла ў галоўнага рэжысёра Наталлі Маісеевай. Тады, можна казаць, была мая хвіліна славы. Эпізод па сцэнарыі называўся «Малая радзіма». Рэжысёр прыняла рашэнне – хто, як ні самі клімаўчане, адсюль родам, лепш за ўсіх распавядуць пра свой горад. У гэты дзень адбылася прэм'ера песні «Родная зямля» выдатнай беларускай спявачкі Ульяны Шэлах. Між іншым, Ульяна сама родам з Ціманава. Таму менавіта нам дваім выпаў гонар выйсці на сцэну. Я прачытаў верш свайго бацькі Мікалая Глуздова, Ульяна падарыла песню. Такія моманты назаўжды ў сэрцы, які і дарагія для мяне вершаваныя радкі майго бацькі аб Клімавічах:

Васільковае радуе мора –
Гэта ў сэрцы хвалюецца рай.
Ты ў стагоддзях застаўся
бздзёрым
Клімавіцкі, любімы
мой край.

– Якія пачуцці ўзніклі ў Вас пры наведванні родных Клімавічаў, сваёй малой радзімы, ды і пры наведванні самаго фестывалю?

– Для мяне фестываль «Залатая пчолка» – больш, чым фестываль. Яшчэ ў юнацтве, пад кіраўніцтвам свайго любімага педагога Уладзіміра Казырэнкі, прымаў удзел у

конкурсе інструментальнага мастацтва. Памятаю, глядзеў канцэрты фестывалю і перахопліваў дух ад фарбаў і майстэрства ўдзельнікаў. Глядзеў і думаў, хто гэты чалавек, які кіруе, рэжысуе фестываль. Гэта была легенда, мэтр – Уладзімір Дзмітрыевіч Баранюксі.

Ніколі не думаў, што лёс накане так, што і мне пашчасціць працаваць у камандзе з вядучымі рэжысёрамі вобласці, якія пачыналі «пчолку» ад самых вытокаў. Гэта паважаньня Наталлі Леанідаўна Маісеева і Зінаіда Іванаўна Білык. Увогуле, «пчолку» ведаю і як куратар – гэта асабліва адказная місія. Куратары працуюць, як гадзіннікі. Хачу падзякаваць усім арганізатарам фестывалю і асабліва куратарам творчых калектываў і выканаўцаў.

Часам за кулісамі распавядаю калегам-рэжысёрам і пастаноўчым камандзе, як маленькім хлопчыкам глядзеў на рэлетыцы, а цяпер сам прылятаю на фестываль і працую, нібыта пчолка. Ганаруся, што я клімавіцкі, і кожны раз, калі мы пад'язджаем да горада з рэжысёрскай камандай, кажу: «Клімавічы вітаюць!».

«Пчолка» – мае жыццё, менавіта тут я пазнаёміўся са сваёй будучай жонкай. «Пчолка» – мая сям'я, у 2018 годзе 1 чэрвеня прамі на адкрыцці фестывалю я даведаўся, што ў нашай сям'і нарадзіўся сын. «Пчолка» – мой арыенцір. Упэўнены, наперадзе шмат новых цікавых ідэяў для фестывалю і клімаўчанаў.

Гэтым летам планую прыехаць дадому з дзецьмі, старэйшым ўжо быў і ведае фестываль, а вось маленькага паважу калі сцэны ў амфітэатры, пазнаёмлю яго з «Залатой пчолкай»...

*Гутарыў Іван ЛАПО,
г. Клімавічы*

Фота з сайта Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветнай работы

Пацвярджэнне выключнасці і індывідуальнасці кожнай бібліятэкі

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

У намінацыю «За падтрымку і развіццё чытання» бібліятэкамі была даслана найбольшая колькасць працаў – 10.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прысуджанае *Цэнтральнай гарадской дзіцячай бібліятэцы-філіялу № 13 Брэсцкай цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя А.С. Пушкіна* за стварэнне адзінай чытацкай прасторы ў межах сацыяльна-праектнага па каністэрапіі «Открой себя другу». Гэта адзін з унікальных праектаў у краіне па прыцягненні сабак да папулярызацыі чытання і кнігі, што накіраваны на стабілізацыю псіхічнага і эмацыйнага стану пры даламозе метадаў біблія- і каністэрапіі. У рамках праекта арганізаваны незвычайны гурток чытання «Сочитайка» для дзяцей, падлеткаў і іх бацькоў. Чытанне ўслых сабаку з'яўляецца ключавым элементам заняткаў у ім. Практычнай значнасцю працы стала выданне кнігі з QR-кодамі па асноўных этапах рэалізацыі праекта і памяткамі па культуры зносінаў з сабакамі.

Найлепшай сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк у гэтай намінацыі адзначана *Азершчынская бібліятэка сямейнага чытання Рэчыцкай раённай сеткі бібліятэк* за адраджэнне традыцыйнай сямейнага чытання і цікавасці да кнігі, стварэнне спрыяльных умоваў для змястоўнага правядзення вольнага часу ўсёй сям'ёй, рэалізацыю праектаў «Легенды і паданні вёскі Азершчыны», краянаўчы маршрут «Мой край – вёска Азершчына», «Сцяжынкамі роднага краю», «Жар-птушка», «Непаседы і фантазёры», «Ад папірусу да флэшкі, альбо Кніга сваімі рукамі», «BookTeART» ды інш. У віртуальнай прасторы Азершчынскай бібліятэка прадстаўлена праз уласны Web-блог «Букняша».

Другую прэмію сярод гарадскіх і раённых бібліятэк за паспяхова рэалізацыю праграма-праектнага дзейнасці атрымала *Цэнтральная гарадская бібліятэка імя К. Маркса Цэнтралізаванай сістэмы дзяржаўных публічных бібліятэк г. Магілёва*. EVENT-праект «КНИГА2» – адзін з найбольш яркіх, накіраваны на прыцягненне ўвагі да чытання з выкарыстаннем сучасных інфармацыйных тэхналогіяў. Кніга, прапанаваная не бібліятэкарам, а вядомым чалавекам у прамым эфіры інстаграм-акаўнта, набывае двойное значэнне і становіцца яшчэ больш прывабнай. Не менш цікавы інфармацыйна-выставачны праект «Кніжны подиум» раскрывае багаты кніжны фонд бібліятэкі з выкарыстаннем медыйных рэсурсаў і іншых нестандартных формаў прасоўвання кнігі.

Сярод бібліятэк, што размешчаны ў сельскай мясцовасці, найлепшай прызначана *Краснаслабодская гарпасялковая экалагічная бібліятэка-філіял № 5 Салігорскай раённай цэнтральнай бібліятэкі* за прывычальнае любові да кнігі і падтрымку чытання, фармаванне цікавасці да беларускай мовы, мастацкай кнігі, папулярызацыю беларускай культуры сярод дзяцей дашкольнага ўзросту праз рэалізацыю праекта «Чароўная скарбонка», які прадугледжвае выкарыстанне інтэрактыўных формаў працы, дыдактычнага матэрыялу, тэатралізаваных пастановак, што ўзнімае прэстыж бібліятэкі ў мясцовым грамадстве, стварае аўтарытэт сярод бацькоў і педагогаў, спрыяе падрыхтоўцы дзяцей для паспяховага навучання ў пачатковых класах.

На трэцяе месца намінавана *Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы* за стварэнне асабістага бібліятэчнага відэаканала, які з'яўляецца эфектыўным інструментам для прасоўвання бібліятэчных паслугаў, дэманстрацыі дасягненняў бібліятэкі. Ён

не толькі паляпшае імідж устаноў, але і актыўна прыцягвае карыстальнікаў да кнігі і чытання. YouTube-канал гэтай бібліятэкі – стартавае пляцоўка для стварэння віртуальных праектаў. Летась у інтэрнэт-асяродку бібліятэкарам было рэалізавана 15 творчых праектаў, у рамках якіх падрыхтавана больш за 100 відэа- і інтэрактыўных заданняў. Для сістэматызацыі віртуальных праектаў створаны віртуальны гід па інтэрнэт-рэсурсах бібліятэкі.

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк трэцюю прэмію атрымала *Раснянская бібліятэка-філіял Дрыбінскай бібліятэчнай сеткі* за распрацоўку і ўкараненне інавацыйных формаў працы ў галіне экалагічнага выхавання. У рамках мэтавай праграмы «Каждый в ответе за жизнь на планете» былі распрацаваны і паспяхова рэалізаваны праекты «Багацце зямлі Дрыбінскай» (2018 г.) і «Зялёная карта Дрыбінскага раёна» (2019 – 2020 гг.). Пад час іх рэалізацыі ўпершыню была здзейсненая спроба акумуляцыі інфармацыі і выдання ўнікальнай кнігі пра выдатныя прыродныя мясціны Дрыбінскай зямлі, што ахоўваюцца дзяржавай; складзеная інтэрактыўная карта помнікаў прыроды «Зялёная карта Дрыбінскага раёна» на інтэрнэт-сэрвісе Google Карты.

У намінацыю «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем» было прадстаўлена 8 працаў.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк журы прысудзіла *гарадской дзіцячай бібліятэцы, філіялу Смаргонскай раённай бібліятэкі*, за пераадоленне сацыяльнай ізаляванасці дзяцей з інваліднасцю праз дзейнасць у бібліятэцы ляльчага тэатра «Праменьчык» у рэжыме анлайн, створанага ў межах рэалізацыі ініцыятывы «Арганізацыя асяроддзя

для пераадолення сацыяльнай ізаляванасці дзяцей з інваліднасцю ў рамках праекта «Садзейнічанне развіццю на мясцовым узроўні ў Рэспубліцы Беларусь». У філіяле праведзены рамонт памяшкання для выступленняў тэатра, закуплены пальчаткавыя лялькі, набытае перыферыянае абсталяванне.

Найлепшай сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк стала *Браніслаўская сельская бібліятэка Жыткавіцкай раённай сеткі бібліятэк* за сацыяльнае партнёрства бібліятэкі і школы ў выхаваўчай працы з маладым пакаленнем. Сумесна са школай распрацаваны і рэалізаваны праект «Бібліятэка і школа – тэрыторыя чытання», у рамках якога праводзіцца квэст-гульні, літаратурна-гульнявыя праграмы, віктарыны, конкурсы і г.д. Цікавасць да вывучэння культуры і традыцыяў Беларусі, да народнай творчасці фармуецца створаная на базе бібліятэкі гурткі «Суд-саломка» і «Рукадзельніца».

Дыпламам другой ступені ў гэтай намінацыі адзначана *Цэнтральная раённая бібліятэка Віцебскай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы* за рэалізацыю грамадзянска-патрыятычнага праекта «Жывая памяць пакалення...». Знойдзеныя копіі дакументаў ваеннага часу: прадстаўлены да ўзнагароды, загады аб узнагароджванні, у сямейных архівах – фантэмы лісты, капсулы з асабістымі звесткамі, прадметы ваеннага часу (папругі, гадзіннікі ды інш. рэчы). Вынікам праекта стала з'яўленне эфектнай кнігі-банера, што спалучыла інфармацыйны і графічны блокі, згрупаваныя па раздзелах. Матэрыялы актыўна выкарыстоўваюцца ў выхаваўчай працы з маладым пакаленнем, на шматлікіх раённых мерапрыемствах, прывесчаных у намінацыю.

Другую прэмію сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк журы прысудзіла *бібліятэцы аграгарадка Любінчына Чэрвеньскай цэнтральнай раённай бібліятэкі*. Больш за 10 гадоў пры ёй дзейнічае аматарскае аб'яднанне для дзяцей і падлеткаў «Рюкзачок», праца якога носіць спазнавальны, забаўляльны і творчы характар, садзейнічае выхаванню, адукацыі і раз-

віццю творчых здольнасцяў, прасоўванню кнігі і чытання ў дзіцячым асяроддзі. Пры клубе працуе літаратурна-творчая пляцоўка «Мастерская Тюбика», дзе вучні спасцігаюць розныя віды творчасці і рамястваў – роспіс, лепка з пластыліну і цеста, стварэнне ўнікальных падарункавых паштовак, букетаў з цукерак, магнітаў, вітражоў.

Трэцяе месца ў намінацыі заняў *філіял гарадской бібліятэкі № 7 Мазырскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя А.С. Пушкіна* за распрацоўку і рэалізацыю доўгатэрміновага праекта «Большая игра». Адметнасцю з'яўляецца тэрыторыя арганізацыі вольнага часу – інтэлектуальнае, творчае бібліятэчнае асяроддзе, якое развівае, свабоднае ад павучальнасці і абавязкаў. Спецыяльна для дзяцей і падлеткаў створаная асобная тэрыторыя для чытання і зносінаў, маладыя, настольныя гульні; прадугледжанае правядзенне масавых мерапрыемстваў: квэст-гульні, ваенна-патрыятычныя квізы, літаратурна-гульнявыя гадзіны, бібліярасследаванні, забаўляльна-спазнаваўчыя праграмы і інш.

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк на трэцяе месца вылучана *Мышкавіцкая сельская бібліятэка-філіял № 1 (сетка бібліятэк Кіраўскага раёна)* за мэтанакіраваную працу па выхаванні патрыятызму ў дзяцей і падлеткаў. Бібліятэкары сабралі багаты гістарычны матэрыял пра вёску Мышкавічы, яе культуру і традыцыі, сістэматызавалі яго і прадставілі ў выглядзе інфармацыйнага рэсурсу «Бусліны край, мой вырай і прытулак». Краянаўчы альбом, зроблены ў тэхніцы скрапбукінг, мае тэкставую і графічную інфармацыю, што прадстаўлена ў некалькіх раздзелах. Інфармацыйны матэрыялы ў альбоме дапаўняюць тэматычныя відэаролікі, што знаёмяць з мінулым і сучасным Мышкавічу, іх славуцасямі.

Вольга КАКШЫНСКАЯ, галоўны бібліятэкар навукова-даследчага аддзела бібліятэказнаўства НББ

(Заканчэнне ў наступным нумары)

Будзем памятаць мы...

Вечарыны памяці

«Краязнаўчая газета» раней паведамляла пра сыход з жыцця вядомага лінскага гісторыка і краязнаўцы Аляксандра Львовіча Ільіна (1956 – 2020). А сёлета 20 траўня ў Палескім універсітэце, дзе дацэнт А. Ільін выкладаў матэматыку, адбылася вечарына яго памяці.

Успамінамі пра Аляксандра Львовіча падзяліліся калегі – прарэктар Мікалай Кручынскі і загадчыца кафедры Марына Раманова, а таксама загадчыца аддзела Брэсцкай абласной бібліятэкі Ірына Жэлянгоўская, краязнаўцы і літаратары. Адбылася прэзентацыя кнігі вершаў Алены Ігнаціук «Такі, як Неба», якую Алена Аляксандраўна (жонка А. Ільіна), прысвяціла яго памяці.

Прагучалі не толькі вершы ў яе выкананні, але і музычна-літаратурная кампазіцыя, падрыхтаваная студэнтамі.

Асноўную частку вечарыны склаў круглы стол з удзелам навукоўцаў, літаратараў, грамадскіх дзеячаў (па вядомых прычынах, частка з іх выступала анлайн).

Удзельнікі разгледзелі краязнаўчую, гістарычную, украінскую тэмы ў творчасці А. Ільіна, яго кнігі «Нарысы гісторыі Бяроза-Картузскага канцлагера (1934 – 1939)» і «Палескія Скірмунты ў архіўных дакументах», супрацоўніцтва з выданнямі «Бельскі Гостінец», «Сіверянскі літопіс», «Берасцейскі край», «Дзвін», «Справа», рэдагаванне ім часопіса «Гістарычная Брама» і інш. Усяго ж творчых спадчына А. Ільіна налічвае каля двух дзясяткаў кніг і каля 250-і навуковых артыкулаў.

Ларыса Панасюк

Сярод выступоўцаў былі Вера Міцкевіч, Анатоль Трафімчык, Алесь Смалянчук, Уладзімір Зянько, Міхаіл Петруковіч, Віктар Місіюк, Наталля Бабіна, Мікалай Сінкевіч, Вадзім Жылко (Беларусь), Дарафей Фіёнкі, Пётр Ціхарацкі, Павел Абломскі (Польшча), Пятро Мазур, Сяргей Паўленка, Алег Разыграеў (Украіна).

А. Ільін быў яркай творчай асобай, плёна працаваў у галіне мікрагісторыі. Будзем спадзявацца, што вечарына яго памяці, зладжаная намаганьнямі А. Ігнаціук з дапамогай адміністрацыі Палескага ўніверсітэта, ператворыцца ў штогадовае «Ільінскія чытанні» ў Пінску. Аляксандр Львовіч заслужыў такую памяць як чалавек і навуковец.

А наступным днём, 21 траўня, у Лунінецкай цэнтральнай раённай бібліятэцы прайшла вечарына памяці Ларысы Канстанцінаўны Панасюк (1945 – 2019) «Жыць,

Іван Панасюк уручае асобнік выдання Мікашэвіцкай бібліятэцы

каб пакінуць след». У гэты дзень ёй споўнілася 76 гадоў з дня нараджэння.

Ларыса Панасюк – ветэран педагагічнай працы, аўтар экалагічных і краязнаўчых выданняў, звычайна ў суаўтарстве са сваім мужам Іванам Аляксеевічам, займалася таксама перакладамі з польскай мовы. У 2018 годзе Ларыса і Іван Панасюкі былі ўзнагароджаныя ганаровым дыпломам Міжнароднай прэміі імя В. Біянькі ў намінацыі «Публіцыстыка» за кнігу «Заказнікі і помнікі прыроды Лунінецчыны».

Вечарыну адкрылі супрацоўнікі бібліятэкі Наталля Кіпцэвіч і Алена Кацуба. І. Панасюк распавёў пра жыццёвы і творчы шлях Ларысы Канстанцінаўны, прадставіў відэапразентацыю «Гэта было нядаўна, гэта было даўно». Успамінамі пра Л. Панасюк падзяліліся літаратар і краязнаўца Сцяпан Нефідовіч, кіраўнік народнага

клуба «Літаратурная правінцыя» пры бібліятэцы Віктар Пінгін, кіраўнік Лунінецкага краязнаўчага таварыства Вадзім Жылко.

Потым прайшла прэзентацыя кнігі С. Раствароўскага «Успаміны з Мікашэвіч», перакладзенай з польскай мовы Л. Панасюк. Брашура выдана лунінецкай бібліятэкай, падрыхтоўку да друку ажыццявіў І. Панасюк. Ён падзякаваў педагога Мікашэвіцкай гімназіі Алене Нямчэня, якой належыць асобнік на польскай мове, і бібліятэкару СШ № 1 г. Мікашэвічы Ліліі Віўдзенка за рэзкія фотаздымкі.

29 траўня прэзентацыя згаданай кнігі прайшла ў Мікашэвіцкай гарадской бібліятэцы – з удзелам мясцовых краязнаўцаў, педагогаў, вучняў і проста аматараў даўніны.

Віталей ДЫМАЎ
Фота Віктара ПІНГІНА

Даследуюць школьнікі

Вёска Селішча ў гісторыка-культурнай прасторы Мядоччыны

(Заканчэнне.
Пачатак у №№ 23–24)

А як танцавала Аўгіння Іванаўна Грук! Танцаў безліч ведала, прыпавала ці не пад кожны. Ведала, як вяселлі і хрэсьбіны ладзіць, калі што казаць, калі што рабіць, калі што спяваць трэба. Звалі яе ўсюды, нават калі ўдавою стала (а ўдавы і адзіночкі у вёсцы да «вясёлых» абрадаў асцярожна дапускалі), бо і ведала шмат, і вельмі добрая, спагадлівая была. Любілі яе людзі, бо «думак дрэнных не мела, і сэрца ні на кога не дзяржала». А затым і новы

дар адкрыўся: стала Аўгіння лячыць людзей – ад сурокаў, ад вывіху, ад спалоху. Такою і ў старасці засталася: у памяці – сотні танцаў, песень, казак, былічак, успамінаў, вершаў, загадак, прыказак, прымавак, жартаў і жарцікаў; у вачах – дабрыйна бяздонная, розум, спагада, цікавасць да людзей і жыцця; у мове – багацце сапраўднай народнай душы.

Вось такою – добраю, мудраю, надзвычай таленавітаю, прыгожаю, разумнаю – засталася бабуля Аўгіння ў нашай памяці. Яна вучыла нас спяваць і танцаваць, вучыла загадваць і адгадаваць загадкі, вучыла

быць спагадлівымі і працавітымі. Гэта ад яе мы пачулі такі наказ:

Вучыцеся, дзеткі, дужэйце
на волі,
Каб скарбу з навукі знайсці,
Каб лепш было з жыццем
змагання за долю
На роднай і любай зямлі.
Бо цяжка, ой цяжка тым
людзям жывецца,
Хто вечна ў цямноце жыве.
Не ведаў ён свету і ведаць
не будзе,
Бо скарб той навукі дае!

Засталіся на зямлі нашчадкі Аляксея і Аўгінні Грукаў: дачка і ўнукі ў Маскве, сыны і ўнукі ў Мінску, у Жодзіне, у Селішчы. На Радаўніцу прыязджаюць яны сюды, каб сагрэцца сэрцамі каля дарагіх магілаў. Дзеці і ўнукі ўдзячныя школе і «Берагіні» за захаванне памяці аб іх бацьках, аб іх родзе, аб іх роднай вёсцы.

Гэта наш абавязак

Стасункі з цікавымі людзьмі, іх успаміны пра былое абуджаюць у маладога пакалення цікавасць да гісторыі, да людзей, да народных традыцый, да духоўных скарбаў зямлі, дзе мы нарадзіліся і жывем. Спадзяемся, што зможам ажыц-

цявіць наш доўгатэрміновы праект «Вёскі Мядоцкага краю» і пакінуць для нашчадкаў аповеды пра ўсе вёскі і вёсачкі, пра былое і сучаснае, пра зямлю і людзей нашай любімай Мядоччыны. Гэта наш абавязак перад тымі, хто захаваў для нас нашу любімую Радзіму, наш родны край.

Аляксей КАВАЛЧУК, в. Унтальянка,
вучань 8 класа Мётчанскай СШ
Барысаўскага раёна

Кіраўнік: Антаніна Абрамовіч,
настаўніца беларускай мовы
і літаратуры, музычны кіраўнік
Заслужаная аматарскага калектыву
Рэспублікі Беларусь узорнага
фальклорнага гурта «Берагіна»

А. Кавалчук выступае
з дакладам пра Селішча
пад час краязнаўчай канферэнцыі
«Мядоцкія чытанні» (2021 г.)

Канцэрт на вясковай вуліцы. 2009 г.

Фота Міхалей КОВЯЧЫ

Фота Уладзіслава ЛІТВИНЧУКА

Значок да 400-годдзя з часу надання Оршы магдэбургскага права

Выйшлі прыгожыя значкі, прысвечаныя 400-годдзю з часу надання Оршы магдэбургскага права. На іх змешчаны герб Оршы, лік 400 і гады: 1620 – 2020, а таксама тэкст на беларускай мове.

Значкі за свой кошт выдаў аршанскі калекцыянер і краязнаўца Аляксандр Сярожкін.

Дарэчы, у Беларусі не так і шмат выпускалася значкоў, прысвечаных

магдэбургскаму праву. Да 500-годдзя надання Мінску магдэбургскага права значок быў выдадзены ў 1999-м, да 500-годдзя надання Ваўкавыску – у 2003-м. І вось цяпер дзякуючы А. Сярожкіну беларускую фалерыстыку папоўніць юбілейны значок, прысвечаны Оршы.

Сяргей ЧЫПРЫН,
г. Слонім

3 прачытанага нядаўна

Чытаючы нямала кніг, некаторыя адзначаю для сябе і раю сваім сябрам і знаёмым. Сёння ж хачу падзяліцца сваімі думкамі пра некалькі ўпадабных мною кніг. Можа, некаму яны прыдадуцца.

Студзень жыцця...

Днямі парадаваў сябе набыццём кнігі Барыса Пятровіча «Ідзі адзін, альбо Студзень жыцця». Гэта незвычайная кніга складаецца з запісаў, зробленых у студзені 1993 года, калі аўтар вырашаў вясці дзённік, а таксама штодзень пісаць кароткую прозу ў прыдуманых ім «жанрах». У выніку атрымаўся адзін месяц жыцця, асветлены з розных бакоў, – асабістага, грамадзянскага, творчага.

У кнізе ўзгадваюцца Іван Пташнікаў, Янка Брыль, Аляксандр Разанаў, Сяргей Вераціла, Эдуард Акулін і іншыя знакамітыя асобы. Другой дзейнай асобай з'яўляецца маладая суверэнная, поўная надзеяў дзяржава Беларусь студзеня 1993 года...

Прачытаў на адным дыханні

Трапіла мне ў рукі кніга «Мой спосаб чытання» крытыка, вядомага журналіста і блогера Паўла Абрамовіча. Выданне складаецца з тэкстаў, створаных у розныя гады для часопіса «Дзеяслоў» і іншых выданняў. Кніга таксама змяшчае творы П. Абрамовіча, што публікавалася ў сацыяльных сетках. Усе тэксты паддадзеныя ў адпаведнасці з першакрыніцамі, з захаваннем правалісу арыгінала.

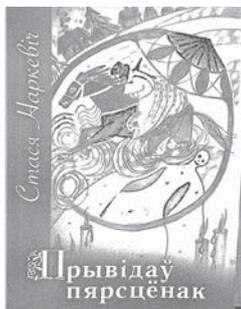

Вельмі ўразлівы нарыс «У пошуках свайго чытача (Письменная крытыка Беларусі XIX стагоддзя)». Трэба таксама адзначыць цікавую прадмову да кнігі, якую напісаў Андрэй Федарэнка.

Прачытаў кнігу за паўтары гадзіны на адным дыханні і рэкамендую ўсім аматарам роднага слова.

Цікавыя творы Стасі Наркевіч

Набыў кніжку з вельмі прываблівай назвай «Прывідаў пярсцёнак». У выданні змешчаны апавесць, апавяданні, дарожныя нататкі. У аўтаркі свой не паўторны стыль, лёгкая мілагучная беларуская мова.

Асабіста мяне вельмі ўразіла апавесць «Прывідаў пярсцёнак», апавяданні «Брат» і «Развіталыны «Вясельны» вальс». Таксама зацікавілі нататкі «Дзвіак з вакзала», «Дарожны трыпцік», «Разбіты востраў каханя». Сюжэты сваіх твораў пісьменніца чэрпае з паўсядзённага жыцця і асабістых назіранняў.

С. Наркевіч выказвае шчырую падзяку свайму брату Уладзіміру Наркевічу за падтрымку ў ажыццяўленні выдання. Словы ўдзячнасці адрасуе таксама былым калегам па працы Таццяне Дубоўскай, Алесі Дубоўскай, літаратуразнаўцу Ірыне Саматой, мастацтвазнаўцу Міхасю Цыбульскаму, мастаку Сцяпану Курневічу і Вользе Мацкевічу за дапамогу ў падрыхтоўцы кнігі.

Настасся Лазебная (Стася Наркевіч) нарадзілася 28 чэрвеня 1952 года ў вёсцы Куляшы Маладзечанскага раёна. Скончыла студыю выяўленчага мастацтва пры Маладзечанскім доме народнай творчасці, факультэт журналістыкі БДУ. Працавала мастаком на Маладзечанскім заводзе «Спадарожнік», у гандлі, на будоўлі. Калі змяніла месца жыхарства з Маладзечна на Віцебск, працавала журналістам у газетах «Віцебскі рабочы», «Рабочае слова», «Клімавец». Была рэдактарам газет «Клімавец», «Мы і час» Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М. Машэрава, галоўным рэдактарам газет «Планета адкрыццяў», «Анастасія». Сябра Беларускага саюза журналістаў.

Яна – аўтар кніг «Настальгія», «Пырскі», «Ты зразумей мяне такую...» (аздоблена графічнымі працамі аўтара), «Камп'ютарны путанчык», казак-размалёвак «Віялета, бабулечка і чароўны дроцік», «Як Васілёк выратаваў каралеўства», «Неверагодны здарэнні на неверагоднай планеце». Таксама яна ўкладальніца літаратурна-мастацкага альманаха «Ратуша» Віцебскага аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў, які ўзначальвае з 2013 года.

Аляксей ШАЛАХОЎСКИ

Агародніна, садавіна, ягады і грыбы ў рацыёне сялянаў

(Працяг цыкла. Пачатак у №9 – 14, 24)

Улетку ў вёсках збіралі ягады. Іх маглі есці адразу, а маглі нарыхтоўваць на зіму. Калі адразу, то проста церлі з цукрам ці ўжывалі з малаком. У лесе збіралі чарніцы, суніцы, маліны, журавіны. Дурніцы (буякі), чарніцы і каліну сяляне засыпалі ў бутэлку разам з цукрам, потым на некаторы час ставілі на сонца, каб ягады пусцілі сок. Атрыманы настой лічыўся лекамі ад хваробаў. Часта чарніцы сушылі ў печы. З суханых або свежых ягад ці з садавіны заўсёды варылі кампот.

З ягад і садавіны ў гэты час пачалі варыць варэнне (соच्या). Кожная гаспадыня яго гатавала паводле свайго рэцэпта.

Некаторыя пачалі кансерваваць садавіну, агародніну і ягады. Для кансервавання агуркоў і памідораў бралі часнок, хрэн, лісты чорных парэчак (смародзіны) або вішні, духмяны і чорны перац, моркву. Агуркі закладвалі ў слоікі і залівалі марынадам (вада, соль, воцат, цукар). З садавіны і ягад рабілі кампоты. Гаспадыні вучыліся марынаваць грыбы, капусту, іншую гародніну.

Паважанай стравой лічыліся грыбы. Іх гаспадыні дабавлялі ў супы, у тушаную капусту, бульбу. Свежыя смажылі на патэльні з дабаўленнем кропу, смятаны, альбо – з бульбай. Для захоўвання сушылі і засольвалі ў невялічкіх бочках з дабаўленнем кропу, часнаку, хрэну. З грыбоў рабілі начынку, поліўку, мачанку, квас з грыбамі, блінцы з грыбамі.

Смачнай стравой былі грыбы, тушаныя з маладой бульбай. Яе многія гаспадыні тушылі з рознымі грыбамі: баравікамі, падасінавікамі, лісічкамі. Спачатку іх мылі і здрабнялі, адварвалі ў салёнай вадзе. Потым змешвалі з пакрышанай маладой бульбай. Складвалі ўсё гэта ў гаршчок ці чыгунку, дадавалі крыху тлушчу, смятаны, здробленай цыбулі, перац і кроп. Ставілі ў печ таміцца, а потым елі з кіслым малаком.

З аладкамі, блінамі ці хлебам жыхары ўёўшчыны елі грыбную поліўку. Звычайна яна гатавалася са свежых маслякоў або баравікоў. Ачышчаныя, парэзаныя і перамытыя грыбы складвалі ў чыгунку, залівалі вадой і ставілі варыць у печ. У місачцы на вадзе гаспадыні разводзілі з пшанічнай мукі рэдкае цеста, крышачку яго падсольвалі. Атрыманую падкалоту ўлівалі пры памешванні ў булён з грыбамі. Туды яшчэ дадавалі падсмажанае сала або мяса. Для смаку таксама дабавлялі лаўровы ліст, соль, перац.

Рэцэпты продажы

Грыбы свежыя, смажаныя па-сялянску
800 г свежых грыбоў, 3 цыбуліны, 6 бульбін, 7 ст. лыжак смятаны, 500 г масла, соль, зяленіва пятрушкі і кропу.

Грыбы ачысціць, абдаць кіпнем, прамыць, нарэзаць, выкладзі на патэльні. Калі з грыбоў выпарыцца амаль уся вадкасць, пакласці масла, дробна пакрышаную цыбулю і нарэзаную невялікімі кубікамі бульбу, дадаць соль і смажыць у печы да гатоўнасці бульбы.

Перад падачай на стол пакласці смятану, прагрэць, пасыпаць дробна нарэзаным зяленівам.

Біточкі грыбныя

1 кг свежых грыбоў, 200 г белага хлеба, 2 цыбуліны, 6 яек, 3 ст. лыжкі сухароў, 2-3 ст. лыжкі алею, соль.

Свежыя грыбы (лепш маслякі) спачатку ачысціць, а потым старанна прамыць, апусціць на 2-3 хвіліны ў кіпень, зліць ваду. Грыбы разам з цыбуляй і замочаным белым хлебам два разы прапусціць праз мясарубку. Дадаць яйкі, соль, перамяшаць. З атрыманай масы сфармаваць біткі, укачаць іх у сухары і абсмажыць з абодвух бакоў. Да грыбных біточкаў падаць пюрэ з бульбы.

Грыбы з яйкамі

500 г свежых грыбоў, 6 яек, 400 г масла або здору, соль. Перабраць і прамыць грыбы парэзаць, пакласці на патэльні. Калі выпарыцца вадкасць, дадаць масла або здор і смажыць да гатоўнасці. У канцы смажання ўбіць яйкі, перамяшаць, паставіць яшчэ на 10 хвілінаў у нагрэтую духоўку.

Грыбы, тушаныя ў вяршак

500 г свежых грыбоў, 3 шклянкі вяршкаў, 3 ст. лыжкі масла, соль, зяленіва пятрушкі і кропу, прыправы.

Грыбы ачысціць, старанна прамыць, абдаць кіпнем, затым парэзаць, пасаліць, злёгка абсмажыць. Перакладзі грыбы ў рондаль (каструлю), заліць вяршкамі. Зяленіва звязаць, усярэдзіну пучка пакласці лаўровы ліст, гваздзіку, змясціць у грыбы. Тушыць прыкладна гадзіну (лепш у духоўцы). Калі грыбы будучы гатовыя, зяленіва выняць.

(Працяг артыкула на стар. 8)

Агародніна, садавіна, ягады і грыбы ў рацыёне сялянаў

(Працяг. Пачатак артыкула на стар. 7)

Мачанка грыбная

300 г сушаных грыбоў, 2 цыбуліны, 1 ст. лыжка мукі, 2 ст. лыжкі маргарыну, 4 ст. лыжкі смятаны, соль, перац.

Папярэдне замочаныя грыбы адварыць, нарэзаць саломкай. Пасераваную муку развесці невялікай колькасцю ахалоджанага грыбнога адвару, змяшаць з асноўнай часткай грыбнога адвару, дадаць падсмажаную цыбулю, смятану, соль, перац. Атрыманым соусам заліць грыбы, давесці да кіпення.

Да грыбной мачанкі падаць вараную бульбу.

Запяканка з бульбы і яек

800 г бульбы, 6 яек, 300 г сыру, 1 шклянка малака, 100 г тлушчу, соль, перац, зяленіва пятрушкі або кропу.

Бульбу зварыць, абабраць, парэзаць кружамі, абсмажыць на тлушчы, выкладзі на патэльню, змазаную тлушчам. Змяшаць яйкі, малако, здробнены на тарцы сыр, соль, перац, пасечанае зяленіва, заліць гэтым бульбу і паставіць у духоўку на 7-10 хвілінаў.

Падаць са свежымі агуркамі або памідорамі.

Запяканка з бульбы і грыбоў

1 кг бульбы, 300 г свежых грыбоў, 100 г топленага масла, 2 шклянкі малака, 4 яйкі, 1-2 цыбуліны, соль, кмен.

Бульбу зварыць, абабраць, нарэзаць тонкімі скрылькамі. Свежыя грыбы (можна выкарыстаць і сушаныя) адварыць, нарэзаць саломкай, абсмажыць разам з нашаткаванай цыбуляй, дадаць кмен.

У глыбокую патэльню, змазаную маслам, выкладзі слямі бульбу і грыбы. Верхні і ніжні сляі павінны быць з бульбы. Заліць малаком, змешаным з яйкамі і соллю, запячы ў духоўцы.

Бліны з бульбы

1,5 кг бульбы, 1 цыбуліна, 4 ст. лыжкі смятаны, 3 ст. лыжкі мукі, 5 яек, соль, сала для падмазвання.

Бульбу абабраць, надраць на тарцы. Каб бульба не пацямнела, трэба спачатку сцерці па ўсёй паверхні таркі ачышчаную цыбулю. У бульбяную масу ўбіць яйка, дадаць смятану, муку, соль, усё перамяшаць. Выпякаць бліны на разагрэтай патэльні, падмазанай кавалачкам сала. Падаваць са смятанай.

Бліны з бульбы, тушаныя з салам

1,5 кг бульбы, 2 ст. лыжкі мукі, 0,25 шклянкі сыравашы, 300 г сала, 2 цыбуліны, сода на кончыку нажа, соль, сала для падмазвання.

Абабраную бульбу надраць на тарцы, змяшаць з мукой, сыравашай, соллю і содай і адразу ж выпячы бліны і пазагрэтай патэльні, падмазанай кавалачкам сала.

На сале, нарэзаным кубікамі, падсмажыць нашаткаваную цыбулю. Бліны перакласці салам з цыбуляй і паставіць на 10-15 хвілінаў у духоўку.

Салата з бульбы і салёных агуркоў

500 г бульбы, 300 г салёных агуркоў, 2 цыбуліны, 0,5 шклянкі алею, 4 яйкі, соль, перац, зяленіва пятрушкі і кропу.

Бульбу абабраць, зварыць у падсоленай вадзе, абсушыць, змяшаць з нашаткаванай цыбуляй, уліць алеі і пагаўчы да ўтварэння аднароднай масы. Дадаць парэзаныя дробнымі кубікамі салёныя агуркі, молаты чорны перац, перамяшаць.

Атрыманую масу абсыпаць дробна пасечаным крутым яйкам, змельчаным зяленівам.

Салата з бульбы і зялёнай цыбулі

500 г бульбы, 4 яйкі, 1 шклянка парэзанай зялёнай цыбулі, 3 ст. лыжкі алею, 1 ст. лыжка воцату, соль, перац.

Бульбу памыць, зварыць, абліць халоднай вадой, абабраць, нарэзаць кубікамі. Дадаць звараныя ўкрутую і пасечаныя яйкі, дробна парэзаную зялёную цыбулю, перамяшаць. Заправіць алеем, воцатам, соллю і перцам. Салата асабліва смачная, калі бульба яшчэ не астыла.

Іван ЗАХАРЭВІЧ, г. Іўе

(Заканчэнне артыкула ў наступным нумары)

Ліпень

10 – Дземідовіч Павел Пятровіч (1871, Стаўбцоўскі р-н – 1931), этнограф, фалькларыст, краязнаўца і педагог – 150 гадоў з дня нараджэння.

10 – Цяслюк Уладзімір Уладзіміравіч (1941), рэжысёр, апэратар і сцэнарыст, дакументальнага кіно, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, выдатнік кінематографіі СССР – 80 гадоў з дня нараджэння.

11 – Янка Чабар (сапр. Патаповіч Іван Сцяпанавіч; 1911, Ляхавіцкі р-н – 1943), пісьменнік – 110 гадоў з дня нараджэння.

11 – Някляеў Уладзімір Пракопавіч (1946, Смаргонь), паэт, празаік, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1979), Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Янкі Купалы (1998) – 75 гадоў з дня нараджэння.

12 – Кубараў Вячаслаў Георгіевіч (1931 – 1995), мастак кіно, жывапісец, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, заслужаны мастак Расіі – 90 гадоў з дня нараджэння.

12 – Слук Алег Георгіевіч (1941, Асіповіцкі р-н), вучоны-гісторык, дзяржаўны дзеяч, заслужаны журналіст Беларусі, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1980), выдатнік адукацыі, выдатнік друку – 80 гадоў з дня нараджэння.

12 – Шолк Уладзімір Ісакавіч (1941), дызайнер, мастак кнігі, лаўрэат прэміі імя І. Фёдарова XXXI Усесяознага конкурсу «Мастацтва кнігі» (1990) – 80 гадоў з дня нараджэння.

13 – Андросік Андрэй Фёдаравіч (1941 – 2003), рэжысёр тэатра, спектаклі якога былі адзначаны тэатральнымі прэміямі імя Л. Мазалеўскай (1999) і імя Е. Міровіча (2001) – 80 гадоў з дня нараджэння.

13 – Кавалерава Вера Ільінічна (1951, Мінск), актрыса, заслужаная артыстка Беларусі, лаўрэат тэатральнай прэміі імя Л. Мазалеўскай (2001), прэміі Беларускага саюза тэатральных дзеячаў «Крыштальная Паўлінка» (2011) – 70 гадоў з дня нараджэння.

13 – Мельнікаў Алег Уладзіміравіч (1961, Мінск), артыст оперы, заслужаны артыст Беларусі, педагог – 60 гадоў з дня нараджэння.

14 – Пруднікаў Павел Іванавіч (1911, Клімавіцкі р-н – 2000), пісьменнік, заслужаны дзеяч культуры Беларусі, лаўрэат прэміі Фэдэрацыі прафсаюзаў Беларусі (1995) – 110 гадоў з дня нараджэння.

14 – Арцёмаў Пётр Сяргеевіч (1941), мастак дэкаратыўна-ўжытковага мастацтва, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі – 80 гадоў з дня нараджэння.

Малая краязнаўчая энцыклапедыя

(Пачатак у № 1 за 2003 год)

ПЧАЛЯРЫ – людзі, якія прафесійна або па-аматарску займаюцца развядзеннем пчолаў дзеля атрымання мёду, воску і інш. прадуктаў пчальярства. Называлі таксама пчалаўнікі, пчалаводы, пасечнікі, зямцы.

У пачатку XVI ст. з пашырэннем калодных вулляў і прысядзібных пасек многія сяляне пачалі займацца пчальярствам як дапаможным заняткам. Праца пчальяра патрабавала разнастайных ведаў, практычных навыкаў, назіральнасці і інтуіцыі. Хадзіць каля пчолаў вучыліся з маленства, спасцігаючы секрэты майстэрства ад бацькоў і дзядоў. Найбольш важныя таямніцы – розныя прыкметы, замовы, прыміхі – пчальяры перадавалі сынам і ўнукам перад смерцю. Паводле сведчання І. Сербавана на Усходнім Палессі такая традыцыя бытвала да пачатку XX ст.

Многія эмпірычныя здабыткі рацыянальных прыёмаў догляду пчолаў выконваліся без разумення біялагічных працэсаў пчальнай сям'і. Шмат якія з'явы ў жыцці пчолаў да канца не даследаваныя і ў наш час, што адкрывае пчальярам шырокую магчымасць для цікавага эксперыментавання і выяўлення творчага патэнцыялу, вынаходлівасці і кемлівасці.

ПШЧОЛКА Аляксандр Раманавіч (1869, в. Чарсвятны Лепельскага пав. – 1943), пісьменнік, этнограф, фалькларыст. Скончыў Віцебскую духоўную семінарыю, юрыдычны факультэт Юр'еўскага (Тартускага) універсітэта (1907). Працаваў настаўнікам, адвакатам у Віленскай, Курляндскай і Эстляндскай губернях. У Першую

сусветную вайну пераехаў на Віцебшчыну (Гарадок, Полацк). З 1928 г. жыў у г.п. Старая Таропа Калінінскай вобл.

Друкаваўся з 1898 г. у «Віцебскіх губернскіх вядомасцях», пазней у газеце «Сельскі вестник», «Минское слово», «Белорусская жизнь», у часопісе «Крестянин» і інш. Пісаў на беларускай і рускай мовах. Выдаў больш за 10 кніг апавяданняў і нарысаў, дзе паказаў неўладкаванасць тагачаснай беларускай вёскі. Шмат падарожнічаў па Лепельшчыне. У этнаграфічных нарысах апісаў жыццё, побыт, звычкі і абрады сялянаў гэтага краю. Дасканала ведала мясцовай гаворкі дазваляла яму дакладна перадаваць простую мову герояў, творы вуснай паэзіі. Нарыс «Дзяды» (1898) прысвечаны абраду поминання памерлых родзічаў. У «Мікітавых хаўтурах» (1901) апісаў пахаванне селяніна, прывёў тэксты галашэнняў над нябожчыкам. Артыкул «Талака» (1903) раскрыў спецасабліваю форму сялянскай уземадапамогі. У нарысе «Зажынкi і абжынкi» (1903) паказаў розныя этапы земляробчага абраду, выкарыстаў шматлікія тэксты беларускіх жніўных песень, спевы сляпых жабракоў; для яго характэрнае добрае адчуванне народнай культуры. У цыкле нарысаў «Пісьмы з вёскі» (1907) змясціў павер'і і легенды. Нарыс «Беларускія святы» (1912) уявіў спробу апісання народнага календарна селянаў Лепельшчыны.

У Полацку стварыў хор, які выконваў беларускія народныя песні, у Вільні арганізаваў вечарыну беларускай народнай музыкі. Пад рэдакцыяй Пшчолкі выданае паэма «Тарас на Парнасе» (3 выд., 1910).